

NÄSBY KYRKA

Näsby Prästgård 2:1, Näsby församling, Lindesbergs kommun, Örebro län

BESKRIVNING OCH HISTORIK

Kyrkomiljön

Näsby kyrka är belägen i utkanten av Frövi tätort vars utveckling tog fart när järnvägen drogs fram under senare delen av 1800-talet. Delar av socknen, som består både av ett småbrutet jordbrukslandskap och av skogsbygd, har legat under Hinsebergs herrgård, ett gods känt sedan 1400-talet. Under långa perioder innehade Hinseberg också Frövi bruk, anlagt på 1600-talet som järnbruk men som är sedan slutet av 1800-talet pappersbruk, Frövifors bruk.

Miljön kring kyrkan innehåller flera byggnader med kyrklig anknytning. Direkt söder om kyrkan ligger en äldre prästgård samt några av de byggnader, som förr ingick i en prästgårdsanläggning. Här finns även kyrkskola och arrendatorsbostället med sina ekonomibygnader samt ett nyare församlingshem.

Kyrkoanläggningen

Kyrkan är placerad på en höjd. *Kyrkogården* utgörs dels av en äldre del närmast kyrkan, dels av flackare och yngre partier i väster vilka utgör senare utvidgningar. Kyrkogården omges av en stödmur i norr och delvis i öster samt av en kallmurad stenmur i söder. Det finns fyra entréer till kyrkogården, en öster om kyrkan med grindstolpar i huggen natursten som kröns med kulor samt tre i norr som leder in på kyrkogården med grindstolpar av natursten och järngrindar. Från den östra entrén löper en grusgång på var sida om kyrkan för att mötas igen vid kyrkans västra entré. Övriga avsatser och utvidgningar har enkla gångsystem med asfaltsbeläggning. Partiet närmast kyrkan i väster har alléer planterade längs med de asfalterade gångarna.

På den övre delen av kyrkogården kommer träden att omplanteras 2004. Väster om kyrkan finns några större gravanläggningar över tidigare ägare till Hinseberg samt en minnesvård över offren för Estoniakatastrofen.

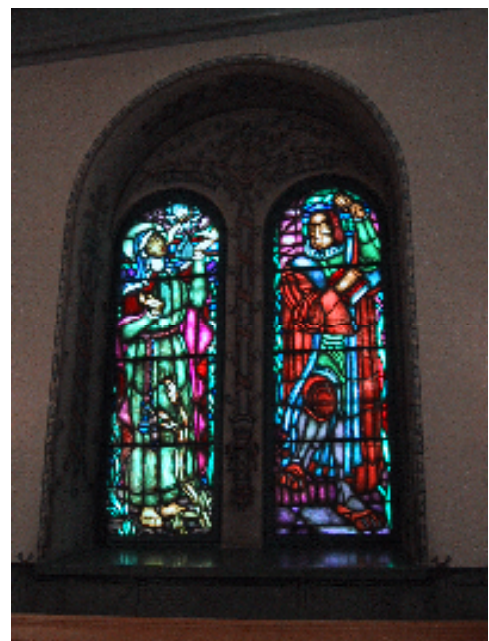
Näsby kyrka är en nyromansk kyrka med korsformad plan med torn i väster, absid i öster och en lägre sakristia vid norra korsarmen. Sockeln är av murad natursten, fasaderna är spritputsade med slätputsat listverk, rundbågsfriser under takfoten samt rundbågiga, kopplade fönster. Taken är belagda med kopparplåt. Invändigt har långhuset ett brutet, fyrdelat tak av trä med kassetindelning medan korsarmarna har plana innertak.

Troligtvis fanns här en stenkyrka under medeltiden vars ålder och utseende är obekant. Ett torn uppfördes 1668. 1729 renoverades kyrkans tak, torn och vapenhus. Kyrkan blev efter hand för liten och utvidgades med korsarmar under 1790-talet. Vid mitten av 1800-talet var kyrkan fortfarande för liten och bristfällig. Man beslöt då att riva den gamla kyrkan och uppföra en ny. Man behöll korsarmarna från 1790 som var i gott skick och rev det äldre långhuset och tornet. Ritningarna för den nya kyrkan utarbetades av arkitekt Carl Lundmark, Örebro och kyrkan stod färdig för invigning 1861. Kyrkan uppfördes i nyromansk stil med korsformad plan med torn i väster, absid i öster och sakristia placerad bakom ett korskrank i absidrundeln. Inredningen var målad i vit ”perlfärg” med förgyllningar.

1887 renoverades kyrkan och försågs med en ny orgel av orgelbyggare E.A. Setterqvist & Son från Örebro. 1885 bytte man takmaterial på tornet från zink till koppar.

1914 restaurerades kyrkan under ledning av arkitekt Magnus Dahlander, Örebro. Man uppförde en ny sakristia vid norra korsarmen. Korskranket togs bort och ersattes av en ny altarprydnad i jugendstil. Inredningen målades om i en kraftigt blå färg med förgyllningar.

Fyra år senare försågs koret och absiden med väggmålningar samt sju glasmålningar av konstnären Einar Forseth bekostat av dåvarande ägaren till Hinseberg, Victor Hybinette.

1953 utfördes en ut- och invändig renovering efter förslag av K. Martin Westerberg. Utvändigt skedde putslagningar och avfärgning av fasaderna, fönstren försågs med antikglas. Sakristian utvidgas och fick ny inredning. Invändigt kläddes innertaket med gipsplattor, koret fick ett nytt altare uppmurat av tegel, absidens golv belades med parkett och orgelläktaren utvidgades. Över södra entrén installerades ytterligare en glasmålning av Einar Forseth som för övrigt även ansvarade för kyrkorummets nya färgsättning.

1982 installeras ett nytt orgelverk bakom befintlig fasad av J. Grönvall Orgelbyggeri, Lilla Edet.

1988-89 skedde en genomgripande invändig renovering under ledning av arkitekt Jerk Alton, Kumla. Bland annat flyttades altarringen fram och man murade upp ett nytt fristående altare av vitputsat tegel. Absidrundeln möblerades med lösa stolar utmed väggarna. Ny dopfont med ett nytt podium placerades i södra delen av koret. Ny läktarunderbyggnad, flera bänkrader togs bort, komplettering av armatur. Södra entrén handikappanpassades och sakristian fick ny inredning och textilförvaring. Inte långt efter renoveringen utökades podiet vid dopfunten så att det utgör en del av korgolvet.

Kulturhistorisk karakterisering och bedömning

Näsby kyrka med korsarmar från 1790-talet har en välbevarad nyromansk karaktär men med senare tillbyggd sakristia samt utbytt takmaterial.

Kyrkorummet domineras av det mörka koret och dess absid med vägg- och glasmålningar av Einar Forseth. Väsentliga delar av kyrkorummets inredning är ursprunglig såsom bänkar, knäfall samt predikstolens korg, förmodligen är även läktarbarriären ursprunglig. Dessa präglas idag av färgsättningen från 1980-talets renovering.

Dahlmanska gravkammaren på kyrkogården norr om kyrkan är den enda i Örebro län av denna typ.

Att särskilt tänka på i förvaltning och användning av kyrkan och kyrkomiljön:

- Byggnadens relativt bevarade exteriör i nyromansk stil.
- E. Forseths vägg- och glasmålningar från 1919 är representativa för sin tid.
- Kyrkans ursprungliga inredning är viktiga komponenter i kyrkorummets helhetsgestaltning
- Dahlmanska gravkammaren är den enda i Örebro län av denna typ.

Källor, litteratur och övriga uppgifter

Källor och litteratur:

Eriksson, S. M. *Näsby kyrka*, 1975

Esbjörnson, Estrid, *Kyrkor i Örebro län*, 2000

Julbok för Västerås stift, 1954

Näsby kyrka och kyrkogård

Arkiv, Örebro läns museum

Inventeringsdatum: 2003-09-29

Inventerare: Anneli Borg

Ansvar kulturhistorisk karaktäristik och bedömning: Anneli Borg, Västerås stift och Estrid Esbjörnson, Örebro läns museum

Rapportsammanställning och foto: Anneli Borg

NÄSBY KYRKA

HISTORIK

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1856-61	Nybyggnad- kyrkan	Näsby kyrka uppfördes i nyromansk stil med bibehållande av de korsarmar som på 1790-talet tillfogats en nu riven medeltida kyrka. Tornet täckt med zink och resten med järnplåt. Bänkar, knäfall och predikstol är från kyrkans tillkomst, tillverkade av Heldenstedt. <i>Troligt att läktarbarriären är ursprunglig.</i>	Ark. Carl Lundmark, Örebro Spegelfabrikör Heldenstedt, Örebro	Esbjörnson 2000
1887	Renovering - ny orgel	Möjligtvis tillkom kvadermålning i kyrkans interiör vid denna tid, kan även varit ursprunglig. Kyrkan får ny orgel.	Orgelbyggare E.A Setterqvist & son, Örebro	Esbjörnson 2000
1888	Ändring	En imiterad glasmålning sattes in i mellersta korfönstret.		Näsby kyrka 1975
1895	Byte av takmaterial	Byte av takmaterial på tornet från zinkplåt till kopparplåt.		Esbjörnson 2000 Näsby kyrka och kyrkogård
1914	-Nybyggnad – sakristia - Invändig renovering	En sakristia uppförs vid norra korsarmen, tidigare belägen bakom korskranket. Korskranket togs bort och ersattes av en ny altarprydnad i jugendstil. Inredningen målades i en kraftigt blå kulör med förgyllning.	Ark Magnus Dahlander, Örebro	Esbjörnson 2000
1919	Invändig utsmyckning	Koret och absiden förses med väggmålningar samt sju glasmålningar. Bekostat av ägaren till Hinseberg, Victor Hybinette.	Konstnär Einar Forseth	Esbjörnson 2000
1953	-utvändig renovering -Byte av takmaterial -Sakristia - invändig renovering	Byte av takmaterial till kopparplåt. Lagning av puts samt avfärgning. Samtliga fönster försågs med antikglas. Sakristian byggs ut och förses med ny inredning. Kyrkorummets innertak kläddes med gipsplattor, altaret förnyades tidigare trä nu tegel, absidens golv belades med ekparkett. Orgelläktaren utvidgades. Predikstolen fick ny trappbarriär. Ytterligare en glasmålning av E. Forseth över södra entrén. Han ansvarade även för ny färgsättningen av kyrkorummet i olika grå och vita toner.	Ark K. Martin Westerberg, Stockholm Byggmästare Elis Carlsson Konstnär Einar Forseth	Esbjörnson 2000 Julbok för Västerås stift, 1954

NÄSBY KYRKA

HISTORIK

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1980	Utvändig renovering	Kyrkans tak omlades med ny koppar.		J. Alton 1988
1981	Utvändig renovering	Underhållsarbeten av väggar, fönster och tak. Eventuellt putslagning, rengöring och ny avfärgning med kalkfärg. Målning av snickerier samt järndetaljer. Tak ses över.	K-Konsult, Örebro	Örebro läns museum
1982	Orgel	Nytt orgelverk bakom befintlig fasad.	J. Grönvall Orgelbyggeri, Lilla Edet	Esbjörnson 2000
1988-89	Invändig renovering	Altaret flyttas fram och får ett nytt podium. Altaret av tegel putsas och avfärgas i vitt. Ny altarskiva. Altarringen flyttas fram. Ny dopfont och podium (ihopbyggt med korgolvet). De två främre bänkarna i tvärskeppen samt bänkar under läktaren tas bort. Sammanlagt nio bänkar har avkortats för att få plats med radiatorer. Förbättring av bänkar. Textil och stolförvaring i korsarmar. Ny läktarunderbyggnad med wc, kapprum och väntrum. Nytt räcke på predikstol. Orgelfasaden målas om och förgylls. Konservering av psalmnummertavlor, ny placering tidigare suddat i korsarmarnas bänkar. Komplettering av ny belysning samt elektrifiering av befintliga vägglampetter. Rengöring av väggar och tak, konservering av målade dekorer samt ny färgsättning. Ny elinstallation, värmesystemet kompletteras med bänkvärme. Nytt högtalarsystem. Södra entrén handikappanpassas. Personalutrymmen i sakristians källare. Ändring, komplettering och byte av portar. Ny inredning i sakristian med textilförvaring, nytt altare och ny piscina.	Ark Jerk Alton, Kumla	Esbjörnson
1998	Renovering	Samtliga glasmålningar av E. F. renoverades, skyddsglas. Blyspröjsen på ytterbågar förnyades i sin helhet på de aktuella fönstren. På grund av kondensbesvär borrades hål i ytterbågarnas övre och nedre del. Bågarna målades i rödbrun kulör.	Ark. Jerk Alton, Kumla Tejlers glas AB, Örebro	Örebro läns museum